

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rais al mes.

Fora. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

COMISSIONS DE TOTES CLASSES

COMPRA Y VENTA DE FINCAS

ACCIONS DEL BANCH
de Sabadell

CANTITATS DISPONIBLES EN PAGARÉS É HIPOTECAS

PERA MÉS INFORMES

Carrer de las Balsas, núm. 28.-Sabadell

Fayans Catalá

Fàbrica de Ceràmica Artística

DE

M. BURGÚES Y COMP.^a-Crehueta, 92-SABADELL

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradíssim.

D I S T U R B I S A F I L I P I N A S

Baix l' epígraf que capsava aquestes ratlles, la casualitat ha fet que vinguéss a nostres mans un article publicat lo dia 24 de Mars del any 1888, en una notable revista que, durant llarch temps, vejà la llum pública a la capital de Catalunya.

Lo títol, com no podia per menys, nos ha cridat l' atenció y hem sentit afany de llegir-lo. Una volta llegit no hem pogut resistir a la temptació de reproduhir-lo, donchs, no pot ésser mes oportú en las presents circumstancies.

Lleginxíno los nostres abonats y en ell hi trobarán bona part de las causas que han promogut las actuals revoltes qu' amenassan la pèrdua de nostras colonias.

Diu aixís l' article de referencia.

«De nou alguns periódichs han publicat que la pau de las grans colonias espanyolas de Occenía está amenassada. No s'han precisat encara 'ls fets y 's divaga sobre las causas que las hajan produhidas; però apart de la immoralitat administrativa, no se 'ns amaga, y ho hem manifestat en altras varias ocasions que existeix una causa molt fonda y permanent d' inquietut en l' afany que mostran los ministres d' Ultramar, de seguir la tradició unitarista d' empenyarse en castellanisar las numerosas tribus que viuen baix lo domini d' Espanya. Recents son alguns décrets dat's per l' actual ministre manant l' us de la llengua castellana en las escolas de Filipinas, amenassant ab varias penas als mestres desobedients, y recomanant al clero de las islas sa cooperació en aytal desgraciat propòsit; conegudas son també las complicacions que en los tribunals de la colonia porta 'l desconeixement de la llengua tagala que parlan los indígenas. Mentre subsisteixin las preocupacions que a Madrit dominan fa molt temps, mentre se pretengui per inspiració de nostra innata peresa com lo mes cómodo, factible y necessari, que per tot arreu 's parli la llengua que 's parla en la Porta del Sol, y que 'ls homes de tots los climas y de las mes diferents rasses que componen los restos del antich esplendor d' Espanya se subgectin al motllo madrileny, devem renunciar a ésser un poble colonisador y las revolucions y las guerras separatistas nos

en convencerán, per desgracia d' Espanya y per molt lamentable que siga.

Fa pochs mesos que un ex-ministre que qualsevol dia pot tenir de nou cartera, gracias á la *benevolencia*, escribía en lo periódico «El Globo» (12 de Desembre de 1887) los párrafos que aném á transcriurer, que demostren la ofuscació que regna, en aquest punt, en lo judici de nostres polítichs fins los mes lliberals, empenyats en continuar la obra estéril dels reys absoluts. Aixís escribía l' ex-ministre á qui 'ns referim, y ho dexém en castellá porque no perdi gens de son valor autoritari y absorbent, ab la traducció.

«Lo que más abate y entristece al estudiar esta civilización, es ver cómo en esa hermosa porción de España, dominada y explotada por nosotros hace más de tres siglos, ocupada casi totalmente por los frailes, el gran elemento colonizador que allí hemos tenido, gobernada por tantas eminencias en el ejército, en la administración, y en las ciencias, y después de gastados tesoros inmensos en la obra de su regeneración social, sólo unos 200,000 habitantes, de los siete ú ocho millones que la pueblan, hablen nuestro idioma, que es el idioma pátrio, y que es, además, el oficial, el obligatorio desde 1550. Esto ni se comprende, ni se explica, dada la índole de aquellos habitantes, de suyo dóciles, sumisos é inteligentes.»

«Desde la ley 10, título I, libro VI de la Recopilación de Indias, en que se ordenó, que se establecieran escuelas para enseñar á los naturales del país el castellano, y la Pragmática de Felipe IV de 1664, mandando á los curas y doctrinarios, que dispusieran que á todos los indios les fuera enseñada nuestra lengua para que aprendieran la doctrina cristiana, y consiguieran otras utilidades en su gobierno y modo de vivir, hasta la Real Cédula de 7 de Mayo de 1818, disponiendo que se preguntase á los Capitanes generales, en los juicios de reincidencia, si habían mandado á los párrocos que cumplieran aquella obligación, y el R. D. de 1863, ordenando la creación de Escuelas Normales, son muchas las disposiciones emanadas del Gobierno de la Metrópoli para que se enseñe el idioma pátrio; y sin embargo, sólo lo hablan poco más del 2 por 100 de sus habitantes.»

«En la Memoria del ilustre Escosura de 5 de Julio de 1885 se encuentran datos harto desconsoladores y tristes sobre este hecho inconcebible, que tantos males engendra, que tantas dificultades crea, que tantos y tan insuperables obstáculos levanta para realizar la obra de la civilización de aquellos países, y que tanto ridículo, ya que no deshonor, hace caer sobre el Gobierno de la Nación.»

«Nuestras actuales leyes, no tan sabias, ni tan prudentes, ni tan pre-

visoras, dados los tiempos y su cultura, como las primitivas de Indias, se dan para gentes que no las comprenden, y su aplicación se confía á autoridades, que á su vez desconocen el idioma del país. Es decir: que gobernantes y gobernados no se entienden; que los jueces juzgan y sentencian, sin darse cuenta de los hechos que se confían á su fallo, y los ciudadanos no saben cómo pedir que se les ampare en sus derechos, y que se les proteja su propiedad y su vida. El capricho pues, es muchas veces el que dirige los actos de los primeros, mientras los segundos sufren con harta frecuencia, funestas y hasta horribles consecuencias de este absurdo, y del inconcebible aislamiento en que viven, ignorando, si el daño que se les hace procede de error, ignorancia ó mala fe del juzgador, ó de deficiencias de la ley.»

«Un intérprete, llamado *Directorcillo*, es el intermediario oficial entre los encargados de cumplir, y hacer cumplir las leyes; pero más valiera, que no existiese. Es, por lo regular, este funcionario hombre de escasa moralidad y de ninguna conciencia; y su capricho unas veces, su mala fe otras, su avaricia las más, son los móviles de su conducta. No es extraño ver á estos *Directorcillos*, disfrutando un mezquino haber de 8 ó diez pesos, vivir poco menos que en la opulencia, y hacer grandes fortunas. No queremos decir cómo, porque sentimos vergüenza.»

«Y si las leyes de la nación han sido tantas, y tan imperativas, sobre este punto, ¿qué causa ha podido influir en tal estado de cosas, y qué hecho puede explicarlo? Las preocupaciones por una parte; la falta de autoridad ante el predominio, justificado si se quiere, de las órdenes religiosas; la mala condición de los españoles que van á Filipinas, como afirma Jagor en «Sus Viajes.»

«El fraile es el primero y principal elemento de la civilización filipina. El, con su modestia, con su paciencia, con su abnegación y su patriotismo ha ido conquistando palmo á palmo aquel vasto territorio; él, con su prudencia, con su sagacidad y su trabajo ha sabido conservarlo unido á la patria: él, con su fe, con su valor y su heroísmo ha combatido, con predicaciones y con armas, á los enemigos de España, escribiendo en la historia epopeyas como la de la expulsión de los ingleses en 1862. Pues bien; el fraile, para quien no escasearemos nunca ni el aplauso, ni la admiración que merece, es el primero y principal responsable de este hecho que lamentamos, así como él es también el que más poderosamente influye para que la obra de la civilización no se realice, como conviene á los intereses de las modernas sociedades. Su influencia, entre los indios, es decisiva, poderosa, casi única en la mayoría de los pueblos; y mientras él sea el único español que los entienda, los dirija, los proteja y los instruya, piensa, y piensa con acierto, que su omnimodo poder subsistirá: pero sabe también, que en cuanto se divulgue y generalice el habla castellana, y puedan aquellas pobres gentes entenderse directamente con las autoridades españolas; comunicarse con los viajeros que visitan aque-

llas islas, leer la prensa periódica, enterarse del estado del mundo y obrar por sí, su importancia y su poder han de sufrir rudo golpe. Por eso dicen, que si queremos asegurar la posesión del Archipiélago, y dominarlo sin peligro, es forzoso hacer que el indio viva envuelto en aquella atmósfera de idiotismo, y sumido en la ignorancia de los pueblos primitivos; por eso, desde 1550, en que se les mandó por primera vez que enseñaran el idioma castellano, hasta hoy, ni se han visto obedecidos los mandatos de los reyes, ni cumplidas las disposiciones de los Gobiernos constitucionales.»

No volém seguir copiant ni tampoch perdre 'l temps rebatent lo que portém copiat. Una sola y única observació si que volém ferla y es la següent:

Lo frare es lo primer element civilisador de Filipinas, no precisament porque es frare, sino perquè ha encertat á trovar lo verdader camí en la obra civilisadora, sia per sa caritat evangélica ó per lo que 's vullga ha comensat per respectar lo modo de ser dels indígenas, no ha topat ab sas costums y aprenent y parlant l' idioma tagalo ha lograt gosar la consideració d' amich dels pobles, qu' aixís han olvidat sa condició de vençuts. En cambi los partits espanyols empenyats en favoreixer l' obra d' absorció y 'l creixement d' un element mestís anti-espanyol portant á la colonia preocupacions, vicis y odis de la Península, preparan la ruina de Filipinas com conseguiren la de la América espanyola.

Deu ilumini á nostres governants; però si Filipinas se pert, lo dia de la suprema crisis sápigas que sols s' aixecarán per Espanya las tribus *que no hablan castellano*; com feren los indis de las Pampas y de Méxich».

No cal que hi afegim cap comentari que prou se 'ls farán los nostres llegidors, y aixís, fets *in-menti* ó de viva veu, nosáltres nos escaparem potser per aquesta vegada de la persecució catalanófoba iniciada ab la denuncia de «Lo Regionalista» de Barcelona á la que ja fa costat avuy la de «Lo Somatent» de Reus.

Benaventurats los que pateixen persecució per la justícia.

SECCIÓ POLÍTICA

Los periodistas madrilenys y barcelonins han anat tornant de mica en mica de sa excursió gorrera italiana.

Contents y satisfets dels obsequis rebuts y, ab seguritat, mes que entussiasas de la casa Ansaldo y dels creuhers que construheixen.

¡Misteris de la cortesia y afabilitat italiana!

Los mateixos periódichs que no fa molt temps atacavan de fort y de ferm al ministre de Marina per estar en tractes ab la casa Ansaldo, posant lo crit al cel devant dels milions que exigian per la venda, ayuy venen tranquils y satisfets, convertint las criticas en elogis *expontanis* y posant als nuvols als mateixos representants de la casa constructora que tan descortesment casi insultavan.

Es alló de la xocolata de Matías López que 's veu en los cromos anunciadors de dita mercancia.

Avans de menjarla, un home magristó, apesarat, faltat de vida.

Després de menjarla, un home rodanxó, satisfet, respirant per totas bandas l'alegria.

La premsa, al criticar al ministre y a la casa Ansaldo, no havia tastat encara la xocolata.

Un cop tastada... ¡oh! allavors ha sigut un altra cosa.

¡Quina premsa mes galdosa y mes repugnant la que preten dirigir, que no fa més que digerir, la opinió pública!

*
* *

El Noticiere, La Publicidad, El Heraldo, El Imparcial y El Liberal, han format part entre 'ls primers de la expedició periodística *forquillera*.

Los periódichs dels cinch céntims han volgut saborejar cuberts dels de cinch duros.

Y mentres que 'ls vapors de 'n López s' enduyan als infelissos desheredats cap á Cuba ó Filipinas empesos mes que tot per los periodistas *patrioter*os, ells, los Patrons Aranya de aquesta época, 's donavan la gran vida en tota Italia.

Pels pobres las expedicions guerreras; pels periodistas las expedicions gorreras.

Y viva la Pepa, qu' encare hi han babaus que 's gastan los cinch céntims.

Segons detalls que van sortint á llum de la dominació espanyola á Filipinas, sembla que 'ls *gobernadorcillos* indigenas, son tinguts per molt poca cosa per los hidalgos castellans que van allà á ferlos feliços.

Ab tot y ser los tals *gobernadorcillos* personas de posició y de influencia entre la gent de la terra, sembla que qualsevol empleat que va á Filipinas, com si diguessim, qualsevol pèrdís, te dret á ferli treurer la camisa de las calsas.

¡Signe de dominació ben castellana y de gran efecte pera férnuoshí simpátichs!

Las nacions civilisadas, buscan la efectivitat de sa soberania colonial, en las relaciones mercantils, en la civilisació, en l' adelanto industrial y agrícola de las colonias, cosas totas que juntan amorosament y enllassan ab verdadera germanó, conciencias y caràcters.

Nosaltres, menos hidalgos, mes Quijotes y mes... tontos, no doném á coneixer altrás mostrás de carinyo que las conseguints á la hidalguia de la rassa que s' ha apoderat de tota Espanya.

*
* *

Ja 'ns sembla veurer á un honrat *gobernadorcillo* filipino, trayentse la camisa enfora com á signe de sumissió devant dels pelacanyas que aquí 'ls hi envian.

Y no obstant, en mitj de tot, encare poden donar gracias als *castilas*.

A n' ells al fi y al cap no fan mes que felshi treurer la camisa.

Será una bestiesa, será si 's vol una hidalguia mes de las moltas que 's cometen sota 'ls plechs de la bandera roja y gualda...

Peró á nosoltres, los peninsulars, si molt convè tan aburrits dels filipins com las collas d' empleats que moral y materialment los hi aixecan la camisa, encare hem rebut mes de la gent que 'ns desgoverna, encare hem sigut mes victimas que 'ls bons fills de l' arxipelsch.

Aquestos al fi y al cap no reben mes que la humiliació de felshi treurer la camisa.

A nosaltres ja fa temps que 'ns deixan sense.

Fa pochs dias que hi hagué mitj esvalot entre la premsa y la gent politica, per unas paraulas que digué en Cánovas apropòsit de la calamitosa guerra de Cuba.

Sigui que 'ls periodistas no ho entenguessin be, siga que l' *ilustre jefe* va expressarse malament, cas es que va esclatar com una bomba la declaració de que si 'ls generals no acabavan la guerra, ell, Cánovas, 'l gran Cánovas, l' eminent Cánovas, s' en rentaria las mans.

Conformes ab la natural expressió d' aquesta frasse si es que las mans no las porta gayre netas; un jefe de goberu no pot anar ab las mans brutas.

Ab lo que no estén conformes es ab la suposició de que 'ls generals han d' acabarho. Los generals, aixis hem de suposarlo, fan lo que poden y no será culpa seva si arriba un moment en que tot se 'n vagi á la porra.

La culpa es sols dels que havent governat y dirigit al pays tant y tant temps ni coneixement han tingut per aprofitar 20 anys de pau y tranquil·tat que en sas pecadoras mans s' han convertit en 20 anys de miseries y deshonras.

Rentis tant com vullga las mans lo senyor Cánovas. Ni ell, ni en Sagasta podran fer olvidar may al pays sos desacerts y sas disbauxas.

Els ab sa politica de partit, repugnant y antipatriòtica, han conduhit al abim l' Estat que per torn se reparteixen; ells y sols ells han de buscar la manera d' arreglarho y d' ells únicament será la culpa si venen las desgracias que 's prevenhen.

Es inútil buscar una fugida; los desacerts, las imprevisiones, los despotismes polítics y las anarquias administrativas, los egoismes de partit, las conveniencias personales están á la vista de tothom y no hi haurá pas prou aygua pera rentarse.

A cada puerco le llega su San Martín diu 'l ditxo; ab aixó procurin l' un ó l' altre, posar un bon pedás si es temps encare, renovin los procediments, vivifiquin l' estat social ó preparinse pera 'l dia de las grans justicias que tart ó d' hora aquest no falla.

LO MANIFEST DELS CARLINS Y 'L REGIONALISME

Fa poch més d' un any que, á propòsit d' un article del senyor Llauder, déyam en aquestas mateixas planas: «Senyalém als que de politica s' ocupan la nova evolució del carlisme cap á la monarquia senzillament descentralisadora.»

Que teníam rahó al dirho ha vingut á demostrarho la Manifest suscrit

à Madrid lo dia set d' aquest mes pels diputats y senadors carlins, ab aquestas paraulas: «Frente al centralismo que atrofia las energías regionales y mata la vida de todos los organismos intermedios entre el individuo y el Estado, afirmamos las franquicias concejiles regionales EN EL ORDEN ADMINISTRATIVO Y ECONÓMICO que hoy el poder centralista usurpa y que tienen su expresión tradicional en nuestros gloriosos Fueros, fórmula española de democracia cristiana». Y pera que no puguin haverhi duptes resumeix més tart son programa de govern, dihent: «En suma, una centralización política que haga posible una amplia descentralización administrativa y económica.»

Com lo manifest es un document oficial del partit, que de segur ha sigut consultat y ha rebut la aprobació de D. Carles, preguntém: ¿Qué queda de la monarquia tradicional espanyola y del restabliment integro dels Furs, promés per D. Carles en sos manifestos de la última guerra civil?

¿No resulta completament comprovat, lo que també allavors déyam, que 'ls carlins feyan dependir las llibertats de la terra del arbitri ó de la voluntat del rey?

No: los carlins per més que vulgan dirsho no son tradicionalistas en politica.

Lo tradicional á Espanya no es la monarquia unitaria, importació francesa de la casa de Borbó, ni es la descentralisació administrativa y económica: sino la monarquia confederada, composta; la coexistencia de reyalmes distints, organissats diferenment y ab una lligislació complerta, aixís en lo dret privat com en lo dret públich.

Lo tradicional á Espanya no es la descentralisació limitada, cohibida; sino la distinció, la diferenciació en tots los ordres públichs, polítich, judicial, administratiu y económic.

Lo tradicional á Espanya no es la facultat del rey de donar ó pendre sos drets ó sas llibertats al pays, sino la obligació d' aquell d' acatarlos y de mantindre'ls y de jurar la seva observancia avans de ferse cárrech del govern.

Lo poder centralista avuy, usurpa, donchs, no solzament las franquessas municipals y regionals en l' ordre administratiu y económic; sino, además, los drets que corresponen als antichs reyalmes d' Espanya en l' ordre polítich, judicial, administratiu y económic.

Y diyém drets y no franquessas, porque s' entenga que no están al arbitri del rey ó del soberá, sino que aquest vé obligat á regoneixerlos y observarlos.

Los Furs, que invocan los carlins no son lleys especiales que afectin exclusivament al ordre administratiu y al ordre económic, com diuen ó volen fer entendre; son, repetim, cossos complerts de dret, tant privat com públich. Concretar los Furs als ordres meritats, no es restablirlos, no es restaurarlos; es decapitarlos, es ferlos malbé trayéntlosli tot lo que podria donarlosli forsa y vida.

Lo que prometen los carlins no es, donchs, la monarquia ab furs; sino la monarquia unitaria á la francesa, exótica en nostra patria, temperada per la descentralisació administrativa y económica, que, encara que cal·lican de *amplia*, no determinan ni explican, puig no es dir res referirla á unas antiguas legislacions á las quinas se nega al mateix temps l'eficiencia de sos fonaments, de las sevas disposicions més capitals.

Lo que prometen los carlins es per consegüent, una organizació nova de la monarquia á Espanya, y no 'l restabliment de la monarquia tradicional espanyola. De tradicionalistas que 's diuhen, s' han convertit de fet en innovadors.

Evident resulta que la darrera evolució dels carlins no solzament no té res de regionalista, sino que al contrari se separa molt més del regionalisme que 'l programa que 'ls carlins sostenian durant la guerra civil passada, en lo quin figurava per lo menos lo restabliment del Furs *sense limitacions*, promès per don Cárles en sos manifestos.

Lo partit carlista, en la actualitat, es á Espanya un partit unitari més, uniformista y centralista en política y descentralisador en economía y administració.

Axis nos expliquém perfectament que vulguin unas Corts representativas, que del Manifest se desprén qu' han d' esser *únicas* pera tots los antichs Estats espanyols: institució que no sabém que á Espanya hagués existit may.

L' organizació d' aquestas Corts podrá esser presa de la antiga de les de Castella, Catalunya, Navarra, etc., pero la seva essencia haurá cambiat radicalment. Será un cos polítich y legislatiu únich pera tota la península, uniformista per idiosincracia per l' estil dels parlaments moderns.

De la mateixa manera s' ocuparán en ellas los diputat castellans y andalusos del dret propi y dels interessos particulars de Catalunya y de Galicia, per exemple, que 'ls diputats catalans y gallegos s' ocuparán en en ellas dels drets y dels interessos particulars de Andalusia y de Castella. Lo principi, baix aquest punt de vista, es lo mateix, idéntich, que 'l de las Corts actuals.

No 'ns equivocavam, donchs, quan duptavam del regionalisme dels carlins y quan responíam á sos enganyosos reclams «*Catalanistas y prou*». Atesa la marxa que segueixen, no 'ns estranyaria gens veure algún día als carlins quedarse solzament ab lo dictat de legitimistas y acceptar en política fins lo parlamentarisme.

Lo que pels regionalistas es principal, pels carlins es secundari, fins á quasi prescindirne; y lo que pels carlins es principal, pels regionalistas es secundari, fins y quasi prescindirne.

J. B. y S.

(De *Lo Geronés*.)

LITERATURA

Una petaca de historia

X

(Acabament.)

¿Quí s' havia de creurer qu' arribessin á tant sas manias?... Atés que 'n un poch espay de temps nos haviam ferit mes de quatre vegadas la part mes sensible del cor, l' amor propi; conceptuant que ja no hi cabia capitulació de cap mena en la lluyta que sosteniam; qui s' havia d' afigurar que mon oncle, ab tot y lo anómalo de son caràcter, vingués á sorprendrens ab un estirabot semblant?... A menos que, cegat per la ira, fos sa rialla com un arrel de boig!... O que 's buriés de mí en la forma mes sarcástica y grollera?...

Y la rialla continuava... sancera... esclatant...

—Molt be; molt be;—digué per fi, encarantsem. Aixís m' agradan els homes!... de geni!... Ab aquesta acció m' acut á la memoria aquell dia de la petaca... Ton pare també era aixís... igual...

Y dirigintse á la noya, que no sabia que 's feya, atontada per un exabrupto tan inesperat, continuá:

—Senyoreta; animis; y perdonim per haber sigut la causa de sa indisposició. Estich convensut de las inconveniencias qu' enclobian mos pochs madurats propósitos... Mon nevot ab sa enteresa m' ha fet obri 'ls ulls del tot... Ha guanyat la partida... Comprench que no duch escrit en ma planeta 'l projecte que jo tractava de realisar... Y com entench, avuy que 'ls fets m' han deslligat la vena de la passió, que 'ls cors, aixís com tenen sa llibertat, desitjan sa independencia, renego de ma raresa en somniar que s' adquiria avuy l' amor com un parell de botas en una su basta d' encant... Dispensim, donchs, y conti que 'n mon erro hi va la pena, ja que, al cap y á la fi, no s' esborra tan facilment lo que s' escriu una vegada en el delicat full del amor propi...

Senyora;—digué á la mare de mon deixeble,—necessito parlar uns moments ab V.

—Ab mi?... feu ella, guspirantli 'ls ulls d' admiració.

—Si, senyora; ab V., quatre paraulas.

—«Qué pretendrá?...»—varem dirnos ab la noya, trastocats per la estranyesa.

Y no sé á quint punt estavam del apassionat col·loqui que sosteniam, quan eixí tot duna l' oncle de brasset ab la seva mare.

—Pero que passa?... Qué 's proposan?...—exclamarem al unísono...

Ell nos tragué de dubtes.

—Tinch l' honor d' anunciarlos—nos digué, dirijintsens ab afectada reverencia,—qué d' aquí á tres mesos tindrà lloch...

—Son casament?...—esclatá la noya, comprenentho.

—Just. Nostre casament, respongué sa mare.

Oh!... Si sapigués are quant l' estimo!...—vaig dir al oncle, allargant-li 'ls brassos, en tant la noya s' acostava pera compartir ab mi las abras-sadas!...

Mon oncle s' eterní de veras...

Aprés de una estona de mútuas satisfaccions encengni un cigarro, oferintli ma petaca, la petaca del pare... A la veritat, la méva acció no podia ésser mes natural; mes compreguí qu' ell ne recelava... Com que, capficantshi de sobte, me digué ab tó de reconvenció, tot esguardant á la noya:—Si; es molt cert que 'ls límits que 'ns imposa la naturalesa no poden traspassarse envá... A la meva etat ja no se 'n deuen fer de bo-jerías!...

*
**

—Al explicar á ma dida lo succehit en tan pocas horas, semblava que li contés una d' aquellas rondallas de la terra que tan be mantenen nostra curiositat fins que, per art d' una bruixa ó 'l desencant d' una regna, arriban al final, boca badant encara per l' atmiració.

Y pensar que tot ho ha promogut aquesta petaca, rica penyora de pa-ternals recorts, qu' are tinch en las mans!... Cada volta qu' ho conside-ro, no puch menos que desclóurerla ab l' intent de repassar ma vida á través dels núbois d' un fumejant cigarro!... ¡Com que 'n aquest acte ho estich fent aixís!... Ah!... Dispensin... ¿V. fuma?... ¿Vs. fuman?... En tal cas excusin tota cerimonia... Jo 'm donaré per molt agrahit que tots Vs. acceptin ab benevolensa aquesta ja prou historiada petaca!...

JOAN PONS Y MASSAVEU.

FESTA RELIGIOSA Y PATRIÓTICA A CANET DE MAR

Aixís podém anomenar la que ha tingut lloch ab motiu de la festa patronal de la «Germandad de la Misericordia pera inválits del tre-vall», societat genuhinament catalana y sadolladadel antich esperit cris-tiá y germanívol, ensemps que práctic y beneficiós de las corporacions gremials de la terra.

Com es de suposar, l' acte més important ha sigut la funció religiosa que ha sigut celebrada ab tota solempnitat en la hermosa Catedral lle-vantina, ahont està dignament estojada la Perla de la costa.

Avans de la celebració del ofici s' ha benehit la artística bandera de la Germandat, inaugurada avuy. Tota ella respira ayre de la terra. Se sembla molt als penons y estandarts gremials de las corporacions barce-loninas mitj-evais. Es de domás de seda blanca y d' un pur estil gótic, al igual que 'l primorós anagrama de María y estrella que la capsan.

La imatge de la Verge, superbament brodada y pintada, se descata en relleu sobre l' escut de Catalunya. En lo revers hi ha 'l de Canet voltat

de ramatge y la inscripció del nom de la Associació y any de sa fundació. Penjan del estandart hermosos llassos de seda ab las barras catalanas en que hi ressaltan ab gays caràcters la sentència bíblica «Lo germà ajudat del germà es com una societat forta». Tots los demés detalls están apropiats al efecte y contribuïxen al bell cop de vista y hermosa impressió que produïeix tal obra d'art de tant marcat sabor catalanesch y d'un gust tan refinat.

No altra cosa havia de resultar essent autors del projecte y del dibuix los hàbils artistes y estimats companys nostres senyors Domenech y Montaner y Elos y Calcat; y dels pintats y dels brodats, la respectable germana Hinièda de la Enseñansa, entesa professora, y sas simpàtiques y bellas colaboradoras las distingidas Stas. Estrelleta Roure, Julia Medir, Carme Renalias, Dolors y Mercé Serra y Mariagna Bosch; á las quals com als demés que han contribuït ab sos treballs al embelliment de la bandera, á la digníssima Junta de la Germandat y en especial á son digníssim President, apreciadíssim amic nostre y fervorós compay de causa en Marian Serra y Font que ha sigut l'iniciador del projecte, nos complavém felicitantlo desde aquestas planas per lo bon gust demostrat y 'ls sentiments 'ls que animan al imprimir per tot lo sagell y la flayre del terror.

La interpretació de la missa de Mercadante ha estat acabadíssima per part de la orquesta de la població y capella de música parroquial.

Lo sermó correctament pronunciat en florida llengua catalana, ben triat y granat de pensaments nutrits de doctrina y unció sagrada, á carrech del estimat compay doctor don Ferrán Sellarés, Rector de Teyá.

En ell ha presentat las diferentes soluciones proposadas pels sistemas y escolas positivistas, comunistas, individualistas y eclécticas pera resoldre la cuestió social, refutantlas d'un mode contundent y senzill, y puntualisant be sas desastrosas consecuencias, y com més atterradora d'ellas l'anarquisme.

En cambi ha posat enfront seu la solució catòlica, per nosaltres ja de temps coneguda, pero are un xich descuydada, que ha anomenat de la «societat cristiana y catalana» y que sols pot reeixir tornant á restaurar l'antich esperit gremial y corporatiu tant ple de caritat que distingia á la societat catalana y de que n' es un bon exemple y ressó la Germandat que avuy celebrava sa festa, y que tantdebó á cada poble n' hi hagués una, que quedaria com bombolla de sabó desfeta lo que se 'n diu pahorosa cuestió social.

Ha tingut pensaments y conceptes molt ben encertats y justos com lo de que «l'Estat lluny de donar los drets de que tant se parla, de fet sols dona als pobles lo dret de la protesta y l de la insurrecció» (1) y que «un dels factors que corcan y gangrenan als pobles es lo ofici de polítichs» y

(1) Llástima que no hi hagués estat en Castèlar.

alguns altres no menos veritables y express'us que ha exposat en lo transcurs de la peroració.

La part profana també ha sigut animada, y celebrada ab los números que son de rúbrica en tals cassos, com concerts, balls, serenatas y passadas, però haventse concedit també la importancia que 's mereixen las costums catalanas, y al efecte, després del concert en lo Foment, s' han tocat escayentats y triadas sardanas al carrer Gran, plenas de dolsa melangia alguna d' ellas.

No cal dir si haurán sigut tocadas ab gust, y colorit prenenthi part lo simpátich ampurdanés y popular Guanter (á) Rossinyol, celebrat músich y compositor sardanista, que fa brollar del fiscorn podrigis d' execució y bellesas innombrables. Totas han sigut celebradíssimas.

Per la nit també ni ha hagut serenata á casa l' abanderado senyor Pastell y després lo corresponent ball.

Tots los actes han sigut molt concorreguts; semblava que estes-sim en plena festa major, més á més aventhi encara alguns forasters dels que estiuhejan y alguns que han vingut expressament.

Entre 'ls companys d' ideals, hem tingut lo gust de saludar als senyors Domenech y Montaner, Verdaguer y Callís, Flos y Calcat, Serra (M.) y Serra (J.), Omar, Danyans y altres, uns que estiuhejan á Canet y altres vinguts expressament com lo qui subscriu aquestas ratllas, los quals hem quedat molt agrahts de tal festa.

Festas consemblants promouhen grans y fondos recorts en los pobles y en los que tenen la ditxa d' assistirhi.—J. B. T.

De «La Renaixensa.»

NOVAS

Ha sigut denunciat per ordre gubernativa nostre estimat company *Lo Somatent* de Reus, per un article que ab lo titul de *Protecció als desheredats* publicá lo dia 12 del mes corrent.

No cal dir quan sentim la denuncia del colega y ab quin goig esperém la noticia de sa complerta absolució. Companys d' ideas, germans en Pàtria, tan ab *Lo Somatent* com ab *Lo Regionalista*, nos uneixen tal afinitat de sentiments que fan 's miri com á cosa propia las penas qu' afligixen á uns ó altres.

Estigan tranquils y confiats en la justicia y treballin cada jorn ab mes fé y entussiasme, á proba de desdenys y decepcions, per la sacratissima causa que 'ns agermana; pel retorn de nostra santa llibertat que 'ns furtaren en mal hora sens veurer que la unificació espanyola es la mort d' aquell Estat un jorn tan gran y prepotent y avuy desangrantse miserablement en las bascas de sa llarga agonía.

—La companyia catalana del teatre Romea de Barcelona; avuy á las 9 de la nit posará en escena en lo teatre Camps de Recreo la divertida

comedia en tres actes; *Tenorios!*, finalisant la funció ab la xistosa pessa en un acte *Lo marit de la difunta*.

—Dilluns passat contragué lo sant llas del matrimoni en la parroquial Iglesia de Sant Feliu lo jove don Climent Borbonet y Ramon ab la simpática senyoreta donya Dolors Codina y Durán.

Desitjém moltes felicitats als contrayents.

—Avuy segons està anunciat actuarà en lo teatre Circo de Cervantes la verdadera companyia ecuestre del senyor Ferroni.

—Segons ha arribat á coneixement nostre segueix relativament be de sas feridas l' aficionat cassador don Emili Tarrida.

—Novament insistim porque siga un fet la colocació de lletreros per las cantonadas indicant lo nom dels carrers, donchs es tan notada aquesta deixadesa que no sembla sinó que 'l nostre Municipi estiga compost d' una colla de sorts.

Vaja un poch mes d' ànsia senyors directors de la casa comunál, porque no s' acaba tot arreglant *Passeijos* pels deforas de la ciutat, sino que avans que tot son precisas certas milloras interiors.

—Recomaném á las autoritats que presideixen las funcions teatrals d' aquesta ciutat procurin fer cumplir per las empresas l' hora anunciada en los programas pera comensar.

—Venim observant temps ha que 'l célebre *Ciero* no te tant despaitj de sas edicions en aquesta ciutat, haventli ara fet la traveta son company de causa *La Publicidad*.

Abdós están pròxims al enfonsament total per massa *patrioters* de conveniencias.

—En lo teatre Euterpe tindrà lloch avuy á la nit una escullida funció, posantse en escena las sarsueletas en un acte, *Con permiso del marido*, *Para casa de los padres*, *Celos d' un rey* y dos balls en los que hi pendrà part la Srta. Monroch y lo Sr. Boldú. Orquesta Chapi.

—De «La Renaixensa»

«Vagin comptant:

«Orate.»

«Energúmeno ingerto en mambí y mestizo de Igorrote »

«Demente.»

«Troglodita del Bruch.»

Aquestos calificatius grossers no son d' un setmanari pornogràfic com podria fàcilment suposarse, sino d' un escriptor que te alguna fama de ben educat, de don Mariano de Cavia, y 'ls escriu en un article de *El Imparcial* parlant del digníssim doctor don Ramon Garriga, Rector del Bruch.

Es lo que te parlar de lo que no se sab y escriure sense solta.

Eucara que Cavia fassi la salvetat de que diu tot aixó fianse de la relació de *La Epoca* peca de lleuger aventurantse á insultar tontament á qui pot darli lliçons de cultura.

Com també podem donarhi tots los regionalistas despreciantli 'ls penjaments que 'ns dedica, tan lleugers é infundats com la *erudició* política que demostra l' articulista.»

—Estan ja molt avansats los estudis y ensaigs de la gran missa coral del sigle XIV que baix la direcció dels senyors Millet y Comellas, los cors d' homes y noys del «Orfeó Catalá», compostos d' una massa coral de 130 executants, cantarán lo dia 11 d' Octubre vinent en lo Monastir de Montserrat ab motiu de las grans festas religiosas que 's celebrarán en lo mateix. Las senyoretas socias están brodant un estandart pera que sia benehit en ditas festas religiosas. Lo coro de senyoretas no pendrá part en la execució de la referida missa.

—Lo dia 30 del corrent veurá de nou la llum pública lo valent setmanari «Lo Regionalista» quin ultim número, com ja saben nostres llegidors fou denunciát per orde gubernat' va.

—Lo quinzinari *La nova Catalunya*, que fins fa poch veyá la llum pública á Alcover, surt ara de Reus. Entre las milloras introduhidas es digne de notarse la publicació d' un «Album de Música Catalana,» que inaugura ab una «Cansó del Bressol,» escrita per En J. Aladern y armonisada per lo mestre Vergés, de Reus.

—Lo Govern ha nombrat Rector de nostra Universitat literaria al Excm. Sr. D. Manuel Duran y Bas. Lo nombrament de nostre ilustre compatrici ha sigut molt ben rebut per la opinió, avesada ja á veure los més importants càrrechs de nostra terra caure á mans de forasters que no 'ns portan cap honra ni profit.

Enviem nostra sincera felicitació al sabí jurisconsult catalá.

—Ab lo títul *Euskaldun* ha comensat á publicarse á Bilbao, un nou setmanari fuerista.

—La tranzacció proposada per los representants de las sis grans potencias, y quin text donarem en un dels darrers números, sobre la qüestió d' Orient, ha sigut acceptada, axís per lo Sultan com per la Assamblea dels diputats cristians de Creta, y per la junta revolucionaria. Per lo tant, la sublevació dels grechs de Creta queda apaygabada, d' una manera que hem d' aplaudir tots los qui creyém en la llegitimitat y beneficiosas conseqüencias de las llibertats nacionalistas.

—S' han celebrat á Cambo los Jochs Florals que cada any organisa la benemérita *Association Basque*. Lo primer poemí fou concedit á Mr. Pere Dibarrart. Sa composició poética es notable per més d' un títol: altesa de miras, imatges y descripcions tot es perfecté, fins al punt de que son

autor ha sigut posat entre 'ls millors poetas euskars, merexent calurosos elogis de la *Association*.

En lo concurs de *versolaris*, se distingiren duas improvisadoras: Maria Etchégaray, de Hasparreu, y la invencible Maria Argain de Cambo.

La municipalitat de Cambo, contribuí poderosament al esplendor de las festas euskares.

—De «Lo Somatent de Reus»

«La reunió d'ahir: En extrém numerosa fou la concurrència que assistí á la convocada per una comissió dels minyons corresponents al actual reemplaç, ab assistència de la Comissió executora de portar á la práctica lo projecte de redimir del servey de las armas á tots los fills d' aquesta ciutat, en tant durin las presents circumstancias, la que tingué lloch en la sala de vistas de la suprimida Audencia.

A la hora seyalada ocuparen sos respectius lloch los individuos de la Comissió ja mentada, estant present un representant del Sr. Alcalde.

Comensá 'l Sr. Vidiella preguntant als presents los movils que perseguian, ja que de part d' ells partí la iniciativa de celebrarla, manifestant, ademés, los treballs que fins avuy dia havia efectuat la Comissió executora.

La Comissió dels mossos presentá un projecte, que fou acceptat, en lo que 's proposa que altra comissió nombrada per los allí presents s' agregui á la executora, com també classificar als minyons en contribuir ab cuotas voluntarias que no excedirán de 1,500 pessetas, essent 50 pessetas lo mínim que 's fixa.

Per un dels allí presents se proposá que 's nombri un individuo de cada barri, lo que 's feu acte seguit, pera que 's cuidi de convocar als companys seus sortejats últimament, los que á sa vegada nombrarán una comissió que portará á cap la classificació de que parlém més amunt.

En la reunió hi regná gran entusiasme, havent sigut cumplert l'ordre observat, lo que parla molt en favor de la cordura y sensatès dels fills d' aquesta ciutat.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12
(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL